

มิตรภาพที่ยั่งยืน

มิตรภาพของผู้ที่ถูกทำร้ายกับผู้ที่ทำร้าย ย่อมกลับ
เชื่อมติดกันได้อีกเฉพาะกับพวกบัณฑิตด้วยกัน ย่อมเชื่อมกัน
ไม่ติดอีกเฉพาะคนพาล คู่ก่อนนางนกระเรียน ท่านจงอยู่เถิด
อย่าไปเลย

มิตรภาพที่ยั่งยืน

๑๔๖

ในสังสารวัฏอันหาเบื้องต้น ท่ามกลาง และเบื้องปลาย
ไม่ได้นี้ ทุกชีวิตที่เกิดมา ล้วนบ่ายหน้าไปสู่ความตาย ไม่มีสังขาร
อันใดเลยที่เที่ยงแท้ยั่งยืน มีเพียงคุณงามความดีที่กลั่นตัวเป็น
ความบริสุทธิ์เท่านั้นที่จะส่งผลให้เราได้เข้าถึงกายที่เที่ยงแท้ภายใน
คือพระธรรมกาย ธรรมกายนี้แหละ คงที่ไม่เปลี่ยนแปลง
เป็นอิสระจากสิ่งที่เป็นมลทิน จากความโลภ ความโกรธ ความหลง
กิเลสอาสวะต่างๆ เป็นตัวตนที่แท้จริงของเรา และจะเป็น
นิรันดร์อย่างนี้ตลอดเวลา

กายที่อยู่ในภพทั้งสามเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มีการ
เปลี่ยนแปลง ไหลเวียนกันอยู่ตลอดเวลา เพราะไม่ใช่ตัวตนที่
แท้จริง จึงมีแต่ความทุกข์ ตั้งแต่ทุกข์น้อยจนกระทั่งทุกข์มากไป
ตามลำดับ

ดังนั้น ให้เรา รู้ว่ากายที่อยู่ในภพทั้งสาม เป็นทางผ่าน
ของการสร้างบารมี เพื่อจะได้เข้าถึงกายที่แท้จริงและเป็นที่พึ่ง
ให้กับเรา นั่นคือ กายธรรมที่อยู่ภายในตัวของเรา

มีวาระบาลีที่กล่าวไว้ใน กุณตินิชาดก ว่า

“กตสฺส เจว กตฺตา จ มิตฺติ สนฺธิยเต ปฺน

ธีรานํ โน จ พาลานํ วส กุณฺติ นิ มา คม

มิตรภาพของผู้ที่ถูกทำร้ายกับผู้ที่ทำร้ายย่อมกลับเชื่อม

มิตรภาพที่ยั่งยืน

๑๔๓

ติดกันได้อีกเฉพาะกับพวกบัณฑิตด้วยกัน ย่อมเชื่อมกันไม่ติด
อีกเฉพาะคนพาล ดูก่อนนางนงกระเรียน ท่านจงอยู่เถิด
อย่าไปเลย”

หัวใจของบัณฑิตมีแต่การให้อภัยมิตรภาพที่ถูกความเข้าใจ
ผิดบั่นทอนย่อมจะกลับมาเชื่อมประสานกันได้ดังเดิม เพราะ
บัณฑิตมองเห็นประโยชน์แห่งความล้นพ้นอันดี ส่วนความ
แตกร้าวลำบากเกิดขึ้นกับใคร หรือสังคมหมู่ใดก็ตาม ก็จะมีแต่
ความเสื่อมเสียเท่านั้นที่นำมาซึ่งความวิบัติต่างๆ นานา

เคยมีคำกล่าวว่า แก้วที่แตกไปแล้วยากที่จะประสานได้ด
ั้งเดิม แต่ใจคนเราไม่ใช่แก้ว กลับใสยิ่งกว่าแก้ว หากเติมเปี่ยม
ด้วยเมตตา และอภัยทานเยี่ยงพระบรมโพธิสัตว์แล้ว แม้จะถูก
กลั่นแกล้งทำร้าย ก็พร้อมที่จะให้อภัย หรือแม้บางครั้งจะเกิด
ความไม่เข้าใจ ก็ปรับความเข้าใจกันได้ ทั้งยังกลับมาเชื่อมสนิท
ได้ดังเดิมและดีกว่าเดิมอีกด้วย

ส่วนมิตรภาพของคนพาลนั้น เมื่อแตกร้าวกันแล้วย่อม
จะเกิดความหวาดระแวงกันเอง ไม่อาจกลับมาได้ดังเดิม
เหมือนคาถาที่พระโพธิสัตว์เจ้าเคยกล่าวไว้ เป็นเรื่องราวที่เกิด
ขึ้นเมื่อครั้งที่พระบรมศาสดาของเราประทับอยู่ที่พระวิหารเชตวัน
ทรงปรารภนางนงกระเรียนที่อาศัยอยู่ในวังของพระเจ้าโกศล

มี ต ร ภา พ ที่ ยั ง ยั น

๑๔๘

และตรัสพระธรรมเทศนาสอนภิกษุทั้งหลาย

*เรื่องมีอยู่ว่า **นางนกกระเรียน** ตัวนั้น เป็นนกส่งสาสน์ของพระราชา มันจะคอยทำหน้าที่ส่งสาสน์ให้กับพระราชามาโดยตลอด และไม่เคยทำหน้าที่ของตนให้บกพร่องเลย จึงเป็นอันรู้กันในพระนครนั้นว่า หากได้นกตัวนี้ส่งสาสน์แล้ว ไม่ทำให้ผิดหวัง นกกระเรียนอาศัยอยู่ในพระนครจนกระทั่งมีลูกนก ๒ ตัว เหตุการณ์ในชีวิตก็ดำเนินมาอย่างปกติ จนกระทั่งวันหนึ่ง พระราชาทรงให้นางนกนั้น นำพระราชสาสน์ไปส่งแก่พระราชาอีกพระองค์หนึ่ง

ขณะที่นางนกบินไปส่งสาสน์ เหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันก็เกิดขึ้น พวกเด็กๆ ที่อยู่ในราชสกุล พวกกันไปเล่นบริเวณที่นางนกอาศัยอยู่ สายตาของทุกคู่เหลือบไปเห็นลูกนกกระเรียนทั้งสองตัวด้วยความชื่นของเด็ก จึงพากันเอามือบีบลูกนกทั้งสองจนตาย เมื่อนางนกกลับมาเห็นลูกของตนนอนตายอย่างน่าเวทนาเช่นนั้น ก็รู้สึกเศร้าเสียใจมาก จึงถามหาว่า ใครเป็นคนฆ่า ผู้เห็นเหตุการณ์บอกว่า เด็กคนโน้น เป็นคนฆ่า

มิตรภาพที่ยั่งยืน

๑๔๕

นางนกเกิดจิตพยาบาทต้องการแก้แค้นแทนลูกของตน จึงพยายามตีสอนกับกลุ่มเด็กพวกนั้น ขณะนั้น ในราชสกุลได้ เลี้ยงเสือโคร่งไว้ตัวหนึ่ง ซึ่งดุร้ายมาก แม้จะถูกเลี้ยงดูแลอย่างดี ก็ไม่เชื่อง ต้องถูกล่ามโซ่ตลอดเวลา

พวกเด็กพากันไปดูเสือด่วนนั้น นางนกก็ได้ไปกับเด็กเหล่านั้นด้วย ในขณะนั้น ความอาฆาตที่อยู่ในใจพลุ่งขึ้นมาคิดว่า เราจะทำกับเด็กเหล่านี้เหมือนที่พวกเขาทำกับลูกของเรา จึง หลอกให้เด็กเดินไปใกล้ๆ เสือด่วนนั้น แล้วทำให้เด็กล้มลงใกล้ๆ กับเสือ เด็กถูกเสือดะบดเคี้ยวกินทันที หลังจากนั้น นางนก-กระเรียนก็บินเข้าป่าหิมพานต์ไปทันที

ภิกษุทั้งหลายได้สดับเหตุการณ์ดังนั้น ก็พากันมานั่ง สนทนาโดยยกเหตุการณ์นั้น เป็นกระตุกกันว่า อาวุโสทั้งหลาย ได้ยินว่า นกกระเรียนในราชตระกูลหลอกเด็กให้เสียฆ่ากินเป็น อาหาร เนื่องจากแค้นที่ลูกของตนถูกเด็กเหล่านั้นฆ่าตาย และ ได้บินหนีไปยังป่าหิมพานต์แล้ว

พระบรมศาสดาเสด็จมาถึงบริเวณนั้น ทรงถามเรื่องที่ ภิกษูกำลังสนทนากัน และได้ตรัสเล่าเรื่องในอดีตว่า ภิกษุทั้งหลาย นางนกกระเรียนตัวนี้ แม้ในกาลก่อนก็ทำให้พวกเด็กที่ฆ่าลูกของ ตนล้มลงให้เสียกัดกิน แล้วก็หนีไปป่าหิมพานต์เช่นกัน

มิตรภาพที่ยั่งยืน

๑๕๐

ในอดีตกาล พระโพธิสัตว์เกิดเป็นพระราชา ครองราชย์อยู่ที่เมืองพาราณสี ทรงปกครองโดยทศพิธราชธรรม อาณาประชาราษฎร์ต่างอยู่เย็นเป็นสุข และในครั้งนั้น พระองค์มีนกกระเรียนสื่อสารตัวหนึ่งเช่นกัน นกกระเรียนได้ทำหน้าที่ของตนอย่างไม่บกพร่องเลย จนกระทั่งวันหนึ่ง มันออกไปส่งสาสน์ตามปกติ เมื่อกลับมายังที่อยู่ได้พบลูกตนเองถูกฆ่า ก็วางแผนอย่างที่นกกระเรียนตัวข้างต้นทำนั้นแหละ แต่มีความแตกต่างกันนิดหน่อย หลังจากที่นกกระเรียนทำให้เสือโคร่งกัดกินเด็กได้แล้วคิดว่า เราต้องไปจากที่นี่แล้ว แต่ก่อนไป เราควรไปทูลลาพระราชอาของเราก่อน

เมื่อคิดดังนี้แล้ว นางนกกระเรียนก็บินไปเข้าเฝ้าพระราชอาพลากราบทูลว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นนาย พวกเด็กๆ ฆ่าลูกของหม่อมฉัน เพราะพระองค์พลั้งเพลอ ไม่ยอมดูแลลูกน้อยของข้าพระองค์ ทำให้ข้าพระองค์ตกอยู่ในอำนาจของความโกรธ ได้ลงมือฆ่าเด็กพวกนั้นเป็นการแก้แค้น ตัวข้าพระองค์ก็ได้รับใช้ราชสำนักมายาวนาน พระองค์ทรงชุบเลี้ยงด้วยดีมาตลอด แต่มาถึงวันนี้เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ ข้าพระองค์จึงขอทูลลากลับป้าหิมพานต์”

พระโพธิสัตว์รู้ว่า นางนกกระเรียนนี้คงน้อยใจและกลัว

มิตรภาพที่ยั่งยืน

๑๕๑

ความผิด จึงปลอบใจโดยตรัสว่า

“ผู้ใดก็ตาม เมื่อผู้อื่นทำกรรมอันชั่วร้ายแก่ตนและตัวเอง ก็ได้ทำตอบแทนไปแล้ว ก็ย่อมจะรู้สึกที่เราทำตอบแทนแล้ว ขอให้เวรนั้นสงบลงด้วยอาการเพียงเท่านั้นเถิด ท่านจงอยู่ในเมืองนี้ต่อไปเถิด อย่าไปเลย”

แม้กระนั้นก็ตาม นางนกระเรียนก็ยังไม่หายระแวง มันคิดว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์อย่างนี้ ตนก็คงอยู่อย่างไม่สงบแน่นอน จึงกราบทูลว่า

“ข้าแต่พระองค์ มิตรภาพของผู้ที่ถูกทำร้าย กับผู้ที่ทำร้าย ไม่มีทางที่จะเชื่อมกันได้อีก ใจของข้าพระองค์ไม่ยากอยู่แล้ว ขอทูลลาพระเจ้าข้า”

ความคิดอย่างที่นกระเรียนตัวนี้คิด คนส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดก็มีความคิดอย่างนี้ เป็นความคิดอย่างชาวโลกธรรมดาเขาคิดกัน

หากอุดมการณ์หรือมโนปณิธานของนักสร้างบารมิจิดเช่นนี้ไม่ได้ แม้แต่ความคิดที่จะทำร้ายก็ต้องไม่ให้เกิดขึ้นในใจเด็ดขาด จะต้องมีการให้อภัยและมีเมตตาธรรม หากคิดได้อย่างนี้ เรียกว่าเป็นนักสร้างบารมีที่แท้จริง แล้วเหตุการณ์อย่างที่เกิดกับนกระเรียน จะไม่เกิดขึ้นกับเราแน่นอน

มิตรภาพที่ยั่งยืน

๑๕๒

พระราชชาติพงษ์นภกระเรียนกล่าวเช่นนั้น จึงตรัสให้
ข้อคิดว่า “มิตรภาพของผู้ที่ถูกทำร้ายและผู้ที่ทำร้าย หากต่าง
ฝ่ายเป็นบัณฑิตก็ย่อมเชื่อมกันได้ไม่ยากเย็นอะไร แต่สำหรับ
คนพาลแล้ว ย่อมเชื่อมกันไม่ได้ เจ้าอยู่ต่อไปเถิดอย่าวิตกไปเลย”

แม้พระราชชาติพงษ์นภจะกล่าวอย่างนี้ นางนภก็ไม่ยอม ในที่สุด
ก็บินไปยังป่าหิมพานต์ พระบรมศาสดาครั้นทรงนำอดีตนิทานมา
ตรัสเล่าแล้ว จึงประชุมชาดกว่า

“นางนภกระเรียนในครั้งนั้น ก็มาเกิดเป็นนางนภ-
กระเรียนในครั้งนี้ ส่วนพระราชชาติพงษ์นภในครั้งนั้นคือ ตถาคตนี้เอง”

การที่นำเรื่องนี้มาเล่า เพื่อยากจะบอกว่า การแตกแยก
นั้นไม่ดีเลย และการแก้แค้นกันไม่เป็นผลดีกับฝ่ายใด จะทำให้
เกิดความไม่สบายใจกับผู้ที่ได้กระทำลงไป หากในหัวใจบุคคล
ผู้นั้นมีแต่การอาฆาตแค้น ย่อมจะมีการจองเวรไม่มีที่สิ้นสุด

พระบรมศาสดาตรัสว่า “เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร”
เป็นอย่างนั้นจริงๆ เพราะหัวใจของผู้ที่ให้อภัยได้นั้น เป็นหัวใจที่
ยิ่งใหญ่และน่าอนุโมทนาอย่างยิ่ง เพราะหัวใจเช่นนี้ จะดำรง
มิตรภาพที่ยั่งยืนได้ และมิตรภาพที่ยั่งยืนนั้น จะมีก็แต่ในแวดวง
ของบัณฑิตเท่านั้น แวดวงของคนพาลมิตรภาพหายั่งยืนไม่และ
ก่อให้เกิดโทษกับทุกฝ่าย

มิตรภาพที่ยั่งยืน

๑๕๓

ดังนั้น เราต้องตระหนักไว้ว่า มิตรภาพที่ยั่งยืนที่สุด จะเกิดขึ้นเมื่อเราประพฤติธรรมของบัณฑิต ทำตัวให้เป็นคนดีที่โลกต้องการ มีศีลและทิวฐิเสมอกัน รักบุญกลัวบาป แม้มีคนมามุ่งร้ายเท่าไร ในหัวใจก็ยังมีไมตรีจิต คิดให้อภัยตลอดเวลาให้ทุกท่าน คิดกันอย่างนี้ หากเรามีหัวใจที่ประกอบด้วยเมตตาเป็นดวงเดียวกันอย่างนี้ ก็จะไม่มื่อะไรมาเป็นอุปสรรคต่อการสร้างบารมี หรือการบรรลุมรรคผลนิพพานของเราได้ เราจะอยู่อย่างมีความสุขตลอดเวลา เพราะสภาวะใจของเราสูงส่ง ไสสะอาดบริสุทธิ์ ไม่มีความพยาบาทซึ่งเป็นมลทินของใจ ใจของเราจะแผ่สงไสไม่ขุนมัว ไม่กระเพื่อม มีใจหยุดนิ่งอย่างดีแล้ว หากทำได้อย่างนี้ ชีวิตเราจะสมความปรารถนาอย่างแน่นอน

